

62018CJ0004

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

16. listopada 2019. (*1)

„Zahtjev za prethodnu odluku – Oporezivanje – Zajednički sustav poreza na dodanu vrijednost (PDV) – Direktiva 2006/112/EZ – članak 132. stavak 1. točka (a) – Izuzetaka koja se odnose na određene aktivnosti od javnog interesa – Javne poštanske službe – Direktiva 97/67/EZ – Pružatelj univerzalne poštanske usluge – Privatni subjekt koji pruža uslugu službene dostave akata sudova i upravnih tijela”

U spojenim predmetima C-4/18 i C-5/18,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koje je uputio Bundesfinanzhof (Savezni financijski sud, Njemačka), odlukama od 31. svibnja 2017., koje je Sud zaprimio 3. siječnja 2018., u postupcima

Michael Winterhoff, u svojstvu likvidatora društva DIREKTexpress Holding AG,

protiv

Finanzamt Ulm (C-4/18),

i

Jochen Eisenbeis, u svojstvu likvidatora društva JUREX GmbH,

protiv

Bundeszentralamt für Steuern (C-5/18),

SUD (peto vijeće),

u sastavu: E. Regan (izvjestitelj), predsjednik vijeća, I. Jarukaitis, E. Juhász, M. Ilešić i C. Lycourgos, suci,

nezavisni odvjetnik: H. Saugmandsgaard Øe,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

—

za M. Winterhoffa, u svojstvu likvidatora društva DIREKTexpress Holding AG, i za J. Eisenbeisa, u svojstvu likvidatora društva JUREX GmbH, C. Hahn, Steuerberater,

—

za njemačku vladu, T. Henze i R. Kanitz, u svojstvu agenata,

—

za finsku vladu, H. Leppo, u svojstvu agenta,

—

za Europsku komisiju, W. Mölls, L. Lozano Palacios i L. Nicolae, u svojstvu agenata,

odluživši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluži bez mišljenja, donosi sljedeću

Presudu

1

Zahtjevi za prethodnu odluku odnose se na tumačenje članka 2. točke 13. i članka 3. stavka 4. Direktive 97/67/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 1997. o zajedničkim pravilima za razvoj unutarnjeg tržišta poštanskih usluga u Zajednici i poboljšanje kvalitete usluga (SL 1998., L 15, str. 14.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 9., str. 53.), kako je izmijenjena Direktivom 2008/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 20. veljače 2008. (SL 2008., L 52, str. 3. i ispravak SL 2015., L 225, str. 49.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 9., str. 214.; u daljnjem tekstu: Direktiva 97/67) kao i članka 132. stavka 1. točke (a) Direktive Vijeća 2006/112/EZ od 28. studenoga 2006. o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost (SL 2006., L 347, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 9., svezak 1., str. 120.).

2

Zahtjevi su upućeni u okviru dvaju sporova između, u slučaju prvog, Michaela Winterhoffa, u svojstvu likvidatora društva DIREKTExpress Holding AG, i Finanzamta Ulm (Porezna uprava u Ulmu, Njemačka) (predmet C-4/18), i u slučaju drugog, Jochena Eisenbeisa, u svojstvu likvidatora društva JUREX GmbH, i Bundeszentralamta für Steuern (Savezni ured za poreze, Njemačka) (predmet C-5/18), u vezi s odbijanjem izuzeća od poreza na dodanu vrijednost (PDV) za usluge službene dostave akata koje ta društva obavljaju za sudove i upravna tijela.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 97/67

3

Članak 2. Direktive 97/67, koji se nalazi u njezinu poglavlju 1., naslovljenom „Cilj i područje primjene”, sadržava sljedeće definicije:

„Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

1.

poštanske usluge: usluge koje uključuju prikupljanje, razvrstavanje, prijevoz i dostavu poštanskih

pošiljaka;

1.a

pružatelj poštanskih usluga: poduzeće koje pruža jednu ili više poštanskih usluga;

[...]

4.

[prikupljanje: radnja pružatelja poštanskih usluga kojom preuzima poštanske pošiljke];

5.

distribucija: proces od sortiranja u distributivnim centrima do dostave poštanskih pošiljaka adresatima;

6.

poštanska pošiljka: pošiljka, adresirana u konačnom obliku u kakvom je pružatelj poštanske usluge treba uručiti. Pored pošiljki korespondencije takve pošiljke uključuju na primjer knjige, kataloge, časopise, periodični tisak i poštanske pakete s malom ili bez komercijalne vrijednosti;

[...]

9.

preporučena pošiljka: usluga kojom se pruža paušalno jamstvo protiv rizika gubitka, krađe ili oštećenja, pri čemu se pošiljatelju na zahtjev, izdaje dokaz o predaji poštanske pošiljke i/ili njezine dostave primatelju;

[...]

13.

pružatelj univerzalne usluge: državni ili privatni pružatelj poštanskih usluga koji pruža univerzalnu poštansku uslugu ili njezine dijelove u državi članici, čiji je identitet u skladu s člankom 4. prijavljen Komisiji;

[...]

17.

korisnik: svaka pravna ili fizička osoba koja koristi poštanske usluge, kao pošiljatelj ili primatelj poštanske pošiljke;

[...]”

4

Poglavlje 2. te direktive, naslovljeno „Univerzalne usluge”, sadržava njezine članke 3. do 6. Članak 3. glasi:

„1. Države članice osiguravaju pravo korisnika na univerzalne usluge, uključujući i stalno pružanje poštanskih usluga određene kvalitete na svim dijelovima svog državnog područja, uz

prihvatljive cijene za sve korisnike.

[...]

4. Svaka država članica donosi potrebne mjere kako bi osigurala da univerzalne usluge obuhvaćaju barem sljedeće mogućnosti:

—

prikupljanje, razvrstavanje, transport i distribuciju poštanskih pošiljaka do dva kilograma,

—

prikupljanje, razvrstavanje, transport i distribuciju poštanskih [paketa] do 10 kilograma,

—

usluge preporučene i vrijednosne pošte.

[...]

7. Univerzalne poštanske usluge definirane u ovom članku obuhvaćaju i nacionalne i međunarodne usluge.”

5

U skladu s člankom 4. navedene direktive:

„1. Svaka država članica osigurava pružanje univerzalne usluge i izvješćuje Komisiju o mjerama koje je donijela kako bi ispunila tu obvezu. Odbor iz članka 21. potrebno je obavijestiti o mjerama koje su države članice donijele kako bi osigurale pružanje univerzalne usluge.

2. Države članice mogu imenovati jedno ili više poduzeća kao pružatelje univerzalne usluge kako bi se pokrilo cijelo nacionalno područje. Države članice mogu odrediti različita poduzeća za pružanje različitih elemenata univerzalne usluge i/ili pokrivanje različitih dijelova nacionalnog područja. [...]

Države članice obavijestit će Komisiju o identitetu imenovanoga(-ih) pružatelja univerzalne usluge. [...]

Direktiva 2006/112

6

Članak 131. te direktive, koji se nalazi u poglavlju 1., naslovljenom „Opće odredbe”, u glavi IX. Direktive 2006/112, naslovljenoj „Izuzeća”, propisuje:

„Izuzeća predviđena poglavljima 2. do 9. primjenjuju se bez dovođenja u pitanje ostalih odredaba Zajednice i u skladu s uvjetima koje države članice utvrđuju u svrhu osiguranja ispravne i izravne primjene tih izuzeća i sprežavanja [svake] eventualne utaje, izbjegavanja ili zloporabe.”

7

Poglavlje 2., naslovljeno „Izuzeća koja se odnose na određene aktivnosti od javnog interesa” u istoj glavi IX. sadržava članak 132. te direktive, koji u stavku 1. propisuje:

„Države članice dužne su izuzeti sljedeće transakcije:

(a)

isporuk[u] usluga koju obavljaju javne poštanske službe osim putničkog prijevoza i telekomunikacijskih usluga i isporuk[u] robe koja je s time povezana;

[...]”

Njemačko pravo

UStG

8

Među transakcijama koje su obuhvaćene člankom 1. stavkom 1. točkom 1. Umsatzsteuergesetza (Zakon o porezu na promet, u daljnjem tekstu: UStG), u verziji koja je primjenjiva na glavni postupak u predmetu C-4/18, bile su izuzete, na temelju članka 4. točke 11.b tog zakona „transakcije koje izravno služe poštanskoj usluzi društva Deutsche Post AG”.

9

U verziji UStG-a koja se primjenjuje u glavnom postupku u predmetu C-5/18, tj. onoj koja je na snazi od 1. srpnja 2010., sljedeće su transakcije bile izuzete na temelju članka 4. točke 11.b tog zakona:

„Univerzalna usluga iz članka 3. stavka 4. [Direktive 97/67]. Izuzete se odobrava samo pod uvjetom da se poduzetnik obveže, u skladu s potvrdom koju izda [Savezni ured za poreze], u odnosu na to tijelo, da će na cjelokupnom području Savezne Republike Njemačke pružati sve ili neke usluge iz prve rečenice.”

Zakon o poštanskim uslugama

10

Članak 11. Postgesetzes (Zakon o poštanskim uslugama od 22. prosinca 1997., BGBl. 1997. I, str. 3294.), u verziji koja se primjenjuje na glavne postupke, naslovljen „Definicija i opseg univerzalne usluge”, predviđa:

„1. Univerzalne usluge prema članku 4. točki 1. minimalni su niz univerzalnih usluga određene kvalitete koje se pružaju na cijelom području po prihvatljivoj cijeni. Univerzalna usluga ograničena je na poštanske usluge za koje je potrebna licencija te na poštanske usluge koje se barem djelomično u pogledu transporta mogu pružati zajedno s poštanskim uslugama za koje je potrebna licencija. Ona obuhvaća samo one usluge koje se općenito smatraju neophodnima.

2. Savezna vlada ovlaštena je uredbom koja zahtijeva suglasnost Bundestaga [(Savezna skupština, Njemačka)] i Bundesrata [(Savezno vijeće, Njemačka)] odrediti opseg univerzalne usluge u skladu sa stavkom 1. [...]”

11

§lanak 33. stavak 1. tog zakona, naslovljen „Obveza obavljanja službene dostave”, glasi:

„Nositelj licenciije koji pruža usluge dostave pismena dužan je obavljati službenu dostavu pismena neovisno o njihovoj težini u skladu s postupovnim zakonima i zakonima kojima je uređena dostava u upravnim postupcima. Pri ispunjavanju te obveze nositelj licenciije ima javne ovlasti (trgovac s javnim ovlastima).”

12

U skladu s §lankom 34. tog zakona, naslovljenim „Naknada za službenu dostavu”:

„Odgovorni nositelj licenciije ima pravo na naknadu. Njome su obuhvaćene sve usluge koje pruža nositelj licenciije, ukljućujući ovjeru i vraćanje ovjerenih isprava narućitelju u izvršavanju javnih ovlasti. Naknada mora biti u skladu s kriterijima iz §lanka 20. stavka 1. i 2. Mora je odobriti regulatorno tijelo. [...]”

Uredba o univerzalnoj poštanskoj usluzi

13

§lanak 1. PostćUniversaldienstleistungsverordnung (Uredba o univerzalnoj poštanskoj usluzi) od 15. prosinca 1999., (BGBl. 1999. I, str. 2418.), u verziji koja se primjenjuje na glavne postupke, predvića:

„1. Univerzalnim uslugama smatraju se sljedeće poštanske usluge:

(1)

prijenos pošte u smislu §lanka 4. toćke 2. Zakona o poštanskim uslugama, pod uvjetom da njezina težina nije veća od 2000 grama, a njezina masa ne prelazi najveću masu navedenu u Konvenciji Svjetske poštanske unije i odgovarajućim provedbenim uredbama,

(2)

prijenos adresiranih paketa ćija pojedinaćna težina nije veća od 20 kilograma, a njihova masa ne prelazi najveću masu navedenu u Konvenciji Svjetske poštanske unije i odgovarajućim provedbenim uredbama,

(3)

prijevoz novina i ćasopisa u smislu §lanka 4. toćke 1. podtoćke (c) Zakona o poštanskim uslugama. [...]

2. Prijenosom pošte obuhvaćeni su i sljedeći oblici pošiljaka:

(1)

preporučena pošiljka (pisana pošiljka kojom se pruža paušalno jamstvo protiv rizika gubitka, kraće ili oštećenja i koja se dostavlja uz potvrdu primitka),

(2)

vrijednosna pošiljka (usluga pri kojoj se poštanska pošiljka osigurava do vrijednosti koju navede pošiljatelj za slučaj gubitka, krađe ili oštećenja),

(3)

pošiljka pouzajem (usluga pri kojoj se poštanska pošiljka dostavlja adresatu nakon naplate određenog novčanog iznosa),

(4)

brza dostava pošiljaka (usluga pri kojoj se poštanska pošiljka dostavlja putem dostavne službe u najkraćem mogućem roku nakon njezina primitka)."

Zakonik o građanskom postupku

14

§ 176. stavak 1. Zivilprozessordnung (Zakonik o građanskom postupku), koji se odnosi na službenu dostavu, predviđa:

„Ako se pošti, sudskom službeniku ili sudskom izvršitelju izda zahtjev za dostavu ili se od nekog drugog tijela zatraži izvršenje dostave, sudska pisarnica predat će pismeno koje treba dostaviti u zapečaćenoj omotnici zajedno s gotovim obrascem dostavnice. [...]"

15

U skladu s § 182. tog zakonika, koji se također odnosi na službenu dostavu:

„1. Kao dokaz o obavljenoj dostavi [...] treba sastaviti akt na obrascu koji je u tu svrhu predviđen. [...]"

3. Dostavnica se bez odlaganja mora vratiti u pisarnicu suda u izvorniku ili kao elektronički dokument."

Glavni postupci i prethodna pitanja

Predmet C-4/18

16

M. Winterhoff je likvidator društva DIREKTexpress Holding, nad kojim je otvoren postupak insolventnosti presudom Amtsgerichta Ulm (Općinski sud u Ulmu, Njemačka) od 6. srpnja 2011., koji je također odredio M. Winterhoffa u tom svojstvu. To je društvo holding društvo grupe koja je pružala poštanske usluge posredstvom društava kćeri koja se nalaze na cijelom njemačkom državnom području. Tijekom 2008. i 2009. aktivnost grupe uglavnom se sastojala od izvršenja naloga za dostavu akata, u skladu s odredbama njemačkog javnog prava, što je bilo tretirano kao transakcije izuzete od PDV-a.

17

Nakon poreznog nadzora koji se odnosio na razdoblje od kolovoza 2008. do svibnja 2009. Porezna uprava u Ulmu smatrala je da te transakcije dostave podliježu PDV-u.

18

DIREKTexpress Holding najprije je podnio žalbu protiv te odluke i nakon što je ta žalba bila odbijena podnio je tužbu pred Finanzgerichtom Baden-Württemberg (Financijski sud Baden-Württemberga, Njemačka). Tijekom postupka Porezna uprava u Ulmu, tuženik pred tim sudom, izdala je godišnja porezna rješenja za PDV za 2008. i 2009.

19

Tijekom tog postupka također je otvoren postupak insolventnosti nad društvom DIREKTexpress Holding i M. Winterhoff imenovan je za likvidatora. U tu je svrhu preuzeo postupak u tijeku.

20

Finanzgericht Baden-Württemberg (Financijski sud Baden-Württemberga) odbio je tužbu koju mu je podnio DIREKTexpress Holding uz obrazloženje da službene dostave akata ne mogu uživati traženo izuzeće. Konkretno, taj je sud smatrao, s jedne strane, da uvjeti iz članka 4. točke 11.b UStG-a nisu ispunjeni jer su samo transakcije koje izravno služe poštanskoj usluzi Deutsche Posta izuzete od PDV-a i, s druge strane, da se ne može izravno pozvati na članak 132. stavak 1. točku (a) Direktive 2006/112 jer transakcije službene dostave akata nisu obuhvaćene univerzalnom uslugom u smislu te odredbe.

21

M. Winterhoff je sudu koji je uputio zahtjev, Bundesfinanzhofu (Savezni financijski sud, Njemačka), podnio reviziju protiv te odluke.

22

Sud koji je uputio zahtjev pita se, kao prvo, može li se poduzetnik, koji uglavnom obavlja službene dostave akata sudova ili upravnih tijela, smatrati pružateljem univerzalne usluge u smislu članka 2. točke 13. Direktive 97/67. Taj se sud osobito pita mogu li se te djelatnosti u ovom slučaju izjednačiti s poštanskim pošiljkama ili paketima u smislu članka 3. stavka 4. Direktive 97/67 ili s preporučenom poštom iz iste odredbe.

23

Kao drugo, sud koji je uputio zahtjev ima dvojbe u pogledu pitanja može li se smatrati da društvo kao što je DIREKTexpress Holding osigurava isporuku usluga koju obavljaju „javne poštanske službe” u smislu članka 132. stavka 1. točke (a) Direktive 2006/112, tako da bi se usluge službene dostave koje pruža morale na temelju te odredbe izuzeti od PDV-a. Smatra da činjenica da su te dostave dio dobrog sudovanja i služe općem interesu govori tomu u prilog. Nasuprot tomu, budući da pojedinac ne može zahtijevati da se obavi službena dostava, za takvu se transakciju ne može smatrati da je usluga koja je na raspolaganju „svim korisnicima” u smislu članka 3. stavka 1. Direktive 97/67.

24

U tim je okolnostima Bundesfinanzhof (Savezni financijski sud) odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Je li poduzetnik koji obavlja službenu dostavu akata u skladu s odredbama javnog prava „pružatelj univerzalne usluge” koji pruža univerzalne poštanske usluge ili njihove dijelove u smislu članka 2.

to?ke 13. Direktive 97/67 [...] te jesu li te usluge izuzete u skladu s ?lankom 132. stavkom 1. to?kom (a) Direktive [2006/112]?”

Predmet C?5/18

25

J. Eisenbeis je likvidator društva JUREX, nad kojim je otvoren postupak insolventnosti odlukom od 1. srpnja 2011., kojom je J. Eisenbeis tako?er odre?en u tom svojstvu. To je društvo obavljalo službene dostave akata na njema?kom državnom podru?ju.

26

Tijekom 2010. godine JUREX je od Saveznog ureda za poreze zatražio izdavanje potvrde o izuze?u od PDV?a u pogledu navedene usluge dostave. To se društvo tom tijelu obvezalo da ?e na cijelom njema?kom državnom podru?ju nuditi takvu uslugu službene dostave akata, na temelju postupovnih pravila i primjenjivih zakona, u skladu s licencijama koje je u tu svrhu izdao Bundesnetzagentur (Savezna agencija za mreže, Njema?ka).

27

Odlukom od 4. kolovoza 2010. Savezni ured za poreze odbio je navedeni zahtjev s obrazloženjem da doti?na usluga nije univerzalna poštanska usluga.

28

Nakon tužbe koju je podnio J. Eisenbeis Finanzgericht Köln (Financijski sud u Kölnu, Njema?ka) potvrdio je odbijanje izuze?a od PDV?a za predmetne usluge zbog istog razloga kao i Savezni ured za poreze.

29

J. Eisenbeis je sudu koji je uputio zahtjev, Bundesfinanzhofu (Savezni financijski sud), podnio reviziju protiv te odluke.

30

Zbog istih razloga kao i u predmetu C?4/18, Bundesfinanzhof (Savezni financijski sud) odlu?io je prekinuti postupak i postaviti Sudu sljede?a prethodna pitanja:

„1.

Je li službena dostava akata u skladu s odredbama javnog prava [odredbe postupovnih zakona i zakona kojima je ure?ena dostava u upravnim postupcima – ?lanak 33. stavak 1. Zakona o poštanskim uslugama] univerzalna poštanska usluga u skladu s ?lankom 3. stavkom 4. Direktive 97/67 [...]?

2.

U slu?aju potvrdnog odgovora na prvo pitanje:

Je li poduzetnik koji obavlja službenu dostavu akata u skladu s odredbama javnog prava „pružatelj univerzalne usluge“ koji pruža univerzalne poštanske usluge ili njihove dijelove u smislu ?lanka 2. to?ke 13. Direktive 97/67 [...] te jesu li te usluge izuzete u skladu s ?lankom 132. stavkom 1. to?kom (a) Direktive [2006/112]?”

31

Odlukom predsjednika Suda od 1. velja?e 2018. predmeti C?4/18 i C?5/18 spojeni su u svrhu pisanog i usmenog dijela postupka i u svrhu donošenja presude.

O prethodnim pitanjima

Dopuštenost zahtjevâ za prethodnu odluku

32

Tužitelji u glavnom postupku osporavaju dopuštenost zahtjevâ za prethodnu odluku.

33

Konkretno, oni tvrde, s jedne strane, da, s obzirom na to da se postavljena pitanja odnose na utvr?ivanje je li izuze?e predvi?eno ?lankom 132. stavkom 1. to?kom (a) Direktive 2006/112 primjenjivo na transakcije poput onih o kojima je rije? u glavnom postupku, ta pitanja nisu korisna za rješavanje sporova u glavnom postupku. Naime, ako se odgovori da treba smatrati da su usluge u pitanju u glavnom postupku univerzalne usluge i da su pružatelji poštanskih usluga poput onih u glavnom postupku pružatelji univerzalne usluge, te bi se usluge nužno morale izuzeti na temelju te odredbe.

34

S druge strane, u okviru glavnog postupka u predmetu C?5/18 sud koji je uputio zahtjev rješenjem od 15. prosinca 2016. ve? je presudio da je službena dostava akata dio univerzalne usluge izuzete od PDV?a. Iz tog rješenja proizlazi da navedeni sud nije imao nikakvu dvojbu u pogledu tuma?enja odredbi prava Unije koje su predmet ovih zahtjeva za prethodnu odluku pa nije ni bilo potrebno upu?ivanje zahtjeva za prethodnu odluku Sudu na temelju ?lanka 267. UFEU?a.

35

U tom pogledu valja podsjetiti da je, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, u okviru suradnje izme?u njega i nacionalnih sudova uspostavljene u ?lanku 267. UFEU?a isklju?ivo na nacionalnom sudu pred kojim se vodi postupak i koji mora preuzeti odgovornost za sudsku odluku koja ?e biti donesena da, uvažavaju?i posebnosti predmeta, ocijeni nužnost prethodne odluke za donošenje svoje presude i relevantnost pitanja koja postavlja Sudu. Posljedi?no, ako se postavljena pitanja odnose na tuma?enje prava Unije, Sud u na?elu mora donijeti odluku (presuda od 5. ožujka 2019., Pagar, C?349/17, EU:C:2019:172, t. 47. i navedena sudska praksa).

36

Iz navedenog proizlazi da pitanja koja se odnose na pravo Unije uživaju pretpostavku relevantnosti. Sud može odbiti odlu?ivati o zahtjevu za prethodnu odluku koji je postavio nacionalni sud samo ako je o?ito da zatraženo tuma?enje prava Unije nema nikakve veze s ?injenim stanjem ili predmetom spora u glavnom postupku, ako je problem hipotetski ili ako Sud ne raspolaže ?injenim i pravnim elementima potrebnima kako bi mogao dati koristan odgovor

na upućena pitanja (presuda od 5. ožujka 2019., Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, t. 48. i navedena sudska praksa).

37

U ovom slučaju, kada je riječ o argumentu navedenom u točki 33. ove presude, valja utvrditi da iz elemenata kojima raspolaže Sud proizlazi da se pred sudom koji je uputio zahtjev vode postupci u okviru kojih je potrebno odlučiti o tome jesu li aktivnosti službene dostave koje obavlja DIREKTexpress Holding morale biti izuzete od PDV-a na temelju članka 132. stavka 1. točke (a) Direktive 2006/112. U tom pogledu iz odluke kojom se upućuje zahtjev proizlazi da taj sud smatra da je odgovor Suda na postavljena pitanja odlučujući za rješavanje tih sporova. U tim je okolnostima razvidno da je odgovor Suda na postavljena pitanja potreban kako bi se sudu koji je uputio zahtjev omogućilo donošenje njegove presude.

38

Što se tiče argumenta koji su istaknuli tužitelji u glavnom postupku, navedenog u točki 34. ove presude, dovoljno je utvrditi da sud koji je uputio zahtjev u svojim zahtjevima za prethodnu odluku navodi da ima dvojbe u pogledu odgovora koji će Sud dati na postavljena pitanja. Osim toga, te stranke nisu istaknule elemente koji bi mogli dovesti u pitanje utvrđenja u prethodnoj točki, prema kojima sud koji je uputio zahtjev odlučuje o sporovima čije rješenje ovisi o odgovorima Suda na postavljena pitanja.

39

Iz toga slijedi da su zahtjevi za prethodne odluke u cijelosti dopušteni.

Meritum

40

Svojim pitanjima, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 2. točku 13. i članak 3. Direktive 97/67 tumačiti na način da su pružatelji usluge distribucije pismena poput onih u glavnom postupku – koji u svojstvu nositelja nacionalne licencije koja ih ovlašćuje da nude tu uslugu moraju obavljati, u skladu s odredbama nacionalnog prava, usluge službene dostave akata sudova ili upravnih tijela – „pružatelji univerzalne usluge” u smislu tih odredbi, tako da te usluge moraju biti izuzete od PDV-a kao usluge koje obavljaju „javne poštanske službe” na temelju članka 132. stavka 1. točke (a) Direktive 2006/112.

41

Najprije valja podsjetiti na to da su u skladu s člankom 132. stavkom 1. točkom (a) Direktive 2006/112 isporuka usluga koju obavljaju javne poštanske službe i isporuka robe koja je s time povezana izuzete od PDV-a.

42

Kao što je to Sud već presudio, iako se na temelju članka 131. Direktive 2006/112 izuzeva predviđena u poglavljima 2. do 9. primjenjuju, među ostalim, u skladu s uvjetima koje države članice utvrde u svrhu osiguranja pravilne i jednostavne primjene i sprežavanja eventualne utaje, prijevare i zloporabe, ti se uvjeti ne mogu odnositi na definiciju sadržaja predviđenih izuzeva (vidjeti u tom smislu presude od 11. siječnja 2001., Komisija/Francuska, C-76/99, EU:C:2001:12, t. 26. i od 26. svibnja 2005., Kingscrest Associates i Montecello, C-498/03, EU:C:2005:322, t. 24.).

Naime, izuzeva iz članka 132. Direktive 2006/112 autonomni su pojmovi prava Unije i stoga moraju imati ujednaženu definiciju na razini Europske unije (vidjeti u tom smislu presude od 26. svibnja 2005., *Kingscrest Associates i Montecello*, C-498/03, EU:C:2005:322, t. 22. i od 21. siječnja 2016., *Les Jardins de Jouvence*, C-335/14, EU:C:2016:36, t. 47.).

U tom smislu podvrgnutost određene transakcije PDV-u ili njezino izuzeće ne mogu ovisiti o njezinoj kvalifikaciji u nacionalnom pravu (presude od 26. svibnja 2005., *Kingscrest Associates i Montecello*, C-498/03, EU:C:2005:322, t. 25. i od 14. lipnja 2007., *Haderer*, C-445/05, EU:C:2007:344, t. 25.).

Nadalje, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, izraze upotrijebljene za utvrđivanje izuzeva poput onog u članku 132. Direktive o PDV-u treba tumačiti usko jer je izuzeće odstupanje od općeg načela prema kojem se PDV plaća na svaku naplatnu isporuku usluga poreznog obveznika. Međutim, tumačenje tih izraza mora biti u skladu s ciljevima kojima teži to izuzeće i ono mora poštovati zahtjeve načela porezne neutralnosti koje je svojstveno zajedničkom sustavu PDVa. Stoga to pravilo uskog tumačenja ne znači da izraze upotrijebljene za definiranje izuzeva iz tog članka 132. treba tumačiti na način koji bi ih lišio njihova učinkovitost (vidjeti u tom smislu presude od 21. rujna 2017., *Aviva*, C-605/15, EU:C:2017:718, t. 30. i od 26. listopada 2017., *The English Bridge Union*, C-90/16, EU:C:2017:814, t. 20.).

U tom pogledu valja navesti da se članak 132. Direktive 2006/112 nalazi u poglavlju 2., naslovljenom „Izuzeva koja se odnose na određene aktivnosti od javnog interesa”, u glavi IX. te direktive. Iz toga proizlazi da je cilj izuzeva predviđenih tim člankom promicanje određenih aktivnosti od javnog interesa, poput usluga koje obavljaju javne poštanske službe iz stavka 1. točke (a) tog članka.

Iz prirode tog cilja proizlazi da se izuzeće ne može primijeniti na posebne usluge koje su odvojive od usluge od javnog interesa, među kojima su usluge koje ispunjavaju posebne potrebe gospodarskih subjekata (vidjeti u tom smislu presudu od 23. travnja 2009., *TNT Post UK*, C-357/07, EU:C:2009:248, t. 46. i navedenu sudsku praksu).

Stoga se ne može smatrati da su na temelju članka 132. stavka 1. točke (a) Direktive 2006/112 izuzete usluge koje pružaju javne poštanske službe, a čiji su uvjeti ispregovarani pojedinačno. Prema samoj svojoj prirodi te usluge ispunjavaju posebne potrebe dotičnih korisnika (vidjeti u tom smislu presudu od 23. travnja 2009., *TNT Post UK*, C-357/07, EU:C:2009:248, t. 47.).

Osim toga, valja primijetiti da se opći cilj naveden u točki 46. ove presude u poštanskom području odražava u konkretnijem cilju da se po nižoj cijeni ponude poštanske usluge koje ispunjavaju osnovne potrebe stanovništva. U sadašnjem stanju prava Unije taj cilj se u biti podudara s ciljem

Direktive 97/67 da se ponudi univerzalna poštanska usluga (vidjeti u tom smislu presudu od 23. travnja 2009., TNT Post UK, C?357/07, EU:C:2009:248, t. 33. i 34.).

50

U tom smislu Sud je već presudio da su „javne poštanske službe” u smislu ?lanka 132. stavka 1. to?ke (a) Direktive 2006/112 javni ili privatni operateri koji pružaju poštanske usluge kojima se zadovoljavaju osnovne potrebe stanovništva i time u praksi pružaju univerzalnu uslugu ili njezin dio unutar neke države ?lanice, kako je utvr?eno u ?lanku 3. Direktive 97/67 (vidjeti u tom smislu presude od 23. travnja 2009., TNT Post UK, C?357/07, EU:C:2009:248, t. 36. i od 21. travnja 2015., Komisija/Švedska, C?114/14, EU:C:2015:249, t. 28.).

51

Kad je rije? o navedenom pojmu „univerzalna poštanska usluga”, iako su njegovi obrisi utvr?eni u ?lanku 3. stavku 1. Direktive 97/67, prema kojem takva usluga uklju?uje stalno pružanje poštanskih usluga odre?ene kvalitete na svim dijelovima državnog podru?ja, uz prihvatljive cijene za sve korisnike, stavak 4. tog ?lanka propisuje da svaka država ?lanica donosi potrebne mjere kako bi osigurala da univerzalna usluga obuhva?a barem usluge koje se sastoje od prikupljanja, razvrstavanja, transporta i distribucije poštanskih pošiljaka i paketa ?ija težina ne prelazi one navedene u toj odredbi kao i usluge preporu?ene i vrijednosne pošte. U ?lanku 2. to?kama 4. do 6. i 9. Direktive 97/67 razli?itim definicijama pružaju se dodatna pojašnjenja o sadržaju takve minimalne usluge.

52

Iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da se usluge o kojima je rije? u glavnom postupku sastoje od službene dostave akata sudskih i upravnih tijela. U skladu s pravilima koja se primjenjuju na takvu dostavu, za akt koji treba dostaviti postoji nalog za dostavu koji se povjerava poštanskoj službi ili sli?nom pružatelju. Taj se akt pohranjuje u zatvorenu omotnicu, popra?en uredno popunjenom dostavnicom, koja se vra?a tijelu koje je izdalo taj nalog kad se akt dostavi. Iz tih zahtjeva tako?er proizlazi da pružatelj usluga koji obavlja službene dostave ne daje nikakvo paušalno jamstvo.

53

Me?utim, iz samog teksta ?lanka 3. stavka 4. Direktive 97/67 i osobito pojma „barem” koji se nalazi u toj odredbi proizlazi da, iako država ?lanica mora barem osigurati da su njome propisane usluge osigurane, to ne mijenja ?injenicu da se za druge poštanske usluge tako?er može smatrati da su, ovisno o slu?aju, univerzalna usluga koju ta država ?lanica jam?i.

54

Stoga, bez potrebe za ispitivanjem jesu li usluge poput onih koje su pružili DIREKTexpress Holding i JUREX obuhva?ene nekom od posebnih kategorija poštanskih usluga na koje se odnosi ?lanak 3. stavak 4. Direktive 97/67, u ovom slu?aju valja istaknuti da se zbog karakteristika koje su im svojstvene i zbog konteksta u kojem su pružene te usluge u svakom slu?aju mogu smatrati dijelom univerzalne usluge, kako je definirana u tom ?lanku.

55

U tom smislu valja prije svega podsjetiti na to da je Sud već presudio da su operateri koji u cijelosti ili djelomi?no osiguravaju univerzalnu poštansku uslugu podvrgnuti posebnom pravnom ure?enju koje sadržava posebne obveze. Naime, razlika izme?u „javnih poštanskih službi” i drugih

operatera ne ovisi o naravi pruženih usluga, nego o činjenici da su oni podvrgnuti tom uređenju (vidjeti u tom smislu presudu od 21. travnja 2015., Komisija/Švedska, C-114/14, EU:C:2015:249, t. 33.).

56

U ovom slučaju iz elemenata kojima raspolaže Sud proizlazi da su tijekom relevantnog razdoblja DIREKTexpress Holding i JUREX doista bili podvrgnuti pravilima koja ne proizlaze iz pojedinačnih pregovora, nego iz posebnih obveza na temelju njemačkog zakonodavstva.

57

Konkretno, na temelju tog zakonodavstva, nositelj licencije koja ga ovlašćuje na pružanje usluga dostave pismena dužan je obavljati službenu dostavu pismena neovisno o njihovoj težini, u skladu s postupovnim propisima i propisima kojima je uređena dostava u upravnim postupcima. Osim toga, naknada za takvog nositelja licencije mora poštovati zahtjeve predviđene tim zakonodavstvom i mora je odobriti nadležno nacionalno tijelo. Nadalje, iz elemenata kojima raspolaže Sud proizlazi da službena dostava sudskih odluka uzrokuje poetak rokova za podnošenje tužbe i podrazumijeva prijenos zadaća javne službe na način da, na temelju njemačkih propisa, kada je dužan izvršiti nalog za službenu dostavu, pružatelj usluga distribucije pismena ima ovlasti javne vlasti kako bi mu se omogućilo da poštuje svoje obveze.

58

Iz toga proizlazi da te usluge nisu namijenjene zadovoljavanju posebnih potreba gospodarskih subjekata ili određenih drugih pojedinačnih korisnika, nego osiguravanju dobrog sudovanja jer omogućuju službenu dostavu dokumenata u okviru sudskih ili upravnih postupaka.

59

Nadalje, kad je riječ o uvjetu propisanom u članku 3. stavku 1. Direktive 97/67, prema kojem se univerzalna usluga pruža „za sve korisnike”, kao što to primjećuje sud koji je uputio zahtjev, nalozi za službenu dostavu iz njemačkog zakonodavstva u glavnom postupku uglavnom su sudovi i upravna tijela. Iz toga slijedi da te dostave ne može zatražiti svaka privatna osoba, nego su one u biti na raspolaganju javnim tijelima.

60

Međutim, ta okolnost ni na koji način ne sprečava to da se u ovom slučaju smatra da je uvjet iz prethodne točke ispunjen. Konkretno, kao prvo, kao što to u svojim pisanim očitovanjima pravilno navodi Komisija, „korisnici” poštanskih usluga u smislu članka 2. točke 17. Direktive 97/67 su ne samo fizičke ili pravne osobe koje su korisnici takve usluge kao pošiljatelji nego i primatelji tih usluga.

61

Kao drugo, iako se službene dostave obavljaju u izvršenju naloga koji izdaju javna tijela, to ne mijenja činjenicu da aktivnost potonjih nije namijenjena ispunjavanju njihovih vlastitih potreba, nego dobrom funkcioniranju pravosudnog ili upravnog sustava kojeg su dio. Ta se djelatnost stoga obavlja za račun svih onih na koje se odnosi mogućnost dostave akta u skladu s postupkom navedenim u točki 52. ove presude.

62

Kao treće, kao što to također pravilno ističe Komisija, usluga službene dostave akata samo je jedan element univerzalne usluge koju mora osigurati država članica, s obzirom na to da država članica, osim toga, u skladu s člankom 4. stavkom 2. Direktive 97/67, može slobodno odrediti više pružatelja usluga radi osiguranja različitih elemenata univerzalne usluge ili za različite dijelove državnog područja.

63

Naposljetku, iz elemenata podnesenih Sudu proizlazi da se čini da se usluge službene dostave akata, koje mora obavezno pružati nositelj licencije koja ga ovlaštuje da nudi usluge distribucije pismena, moraju, u skladu s nacionalnim propisima koji ih uređuju, pružati po pristupačnim cijenama i na cjelokupnom njemačkom državnom području, što je ipak na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.

64

U tim okolnostima treba smatrati da usluge poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku ispunjavaju osnovne potrebe njemačkog stanovništva u skladu s posebnim ciljem u poštanskom sektoru navedenim u točki 49. ove presude.

65

S obzirom na prethodno navedeno, valja utvrditi da gospodarski subjekti kao što su DIREKTexpress Holding i JUREX, koji su, kao što to proizlazi iz elemenata kojima raspolaže Sud, ali što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri, oba bili nositelji licencije koja ih ovlaštuje da nude usluge distribucije pismena i koji su stoga na cjelokupnom njemačkom državnom području morali osiguravati usluge službene dostave akata u skladu s posebnim uvjetima navedenima u točki 57. ove presude, osiguravaju dio „univerzalnih poštanskih usluga” u smislu članka 3. Direktive 97/67. Kao što to proizlazi iz točke 50. ove presude, zbog toga što su te usluge dio navedenih usluga takvi gospodarski subjekti moraju se smatrati „javnim poštanskim službama” u smislu članka 132. stavka 1. točke (a) Direktive 2006/112 kada pružaju navedene usluge, tako da one moraju biti izuzete od PDV-a na temelju potonje odredbe.

66

Ta se razmatranja ne mogu dovesti u pitanje okolnošću da se na temelju nacionalnog propisa o kojem je riječ u glavnom postupku predmetne usluge ne smatraju dijelom univerzalnih usluga. Naime, kao što to proizlazi iz točaka 42. do 44. ove presude, kvalifikacija određene transakcije prema nacionalnom pravu ne može imati za učinak njezino oporezivanje PDV-om, dok se na nju primjenjuje izuzeće od PDV-a na temelju prava Unije.

67

Isto vrijedi u pogledu okolnosti, koju je istaknula finska vlada u svojim pisanim očitovanjima, prema kojoj DIREKTexpress Holding i JUREX nisu bili priopćeni Komisiji kao pružatelji koji osiguravaju dio univerzalnih poštanskih usluga, u suprotnosti s obvezom iz članka 4. stavka 2. Direktive 97/67.

68

Konkretno, povreda te obveze priopćavanja, pod pretpostavkom da je utvrđena, ne može sama za sebe imati za učinak to da se državama članicama omogući da prema svojoj volji spriječe primjenu izuzeća predviđenog u članku 132. stavku 1. točke (a) Direktive 2006/112, čak i ako bi bile uključene usluge koje su obuhvaćene univerzalnom poštanskom uslugom. Naime, priznavanje

takve mogućnosti državama članicama moglo bi povrijediti ne samo sudsku praksu navedenu u točkama 42. do 44. ove presude nego i načelo porezne neutralnosti, kojemu se protivi to da se s gospodarskim subjektima koji izvršavaju iste transakcije različito postupa u području naplate PDV-a (u pogledu potonjeg vidjeti presudu od 28. lipnja 2007., JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust i The Association of Investment Trust Companies, C-363/05, EU:C:2007:391, t. 46. i navedenu sudsku praksu).

69

Razmatranja iz točke 65. ove presude ne dovodi u pitanje ni članak 3. stavak 7. Direktive 97/67, prema kojem univerzalne usluge obuhvaćaju i nacionalne i međunarodne usluge.

70

Iako ta odredba doduše ima za učinak obuhvatiti prekogranične poštanske usluge u pojam „univerzalna usluga”, kako je definiran u članku 3. Direktive 97/67, ne može se samo zbog tog razloga tumačiti na način da dovodi do isključenja nacionalnih usluga, poput onih o kojima je riječ u glavnim postupcima, iz područja primjene tog pojma zbog toga što ponuda tih usluga koje pruža dotični pružatelj ne uključuje prekogranične usluge. Naime, dovoljno je istaknuti da, kao što to proizlazi iz točke 62. ove presude, činjenica da je država članica slobodna odrediti nekoliko pružatelja usluga kako bi osigurala različite elemente univerzalne usluge ili za pokrivanje različitih teritorijalnih dosega znači da ta država članica može odlučiti da dotičnom subjektu povjeri samo uslugu službene dostave akata o kojoj je riječ u glavnom postupku, a koja bi pokrivala samo područje dotične države članice.

71

S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljena pitanja valja odgovoriti tako da članak 2. točku 13. i članak 3. Direktive 97/67 treba tumačiti na način da su pružatelji usluge distribucije pismena poput onih u glavnom postupku – koji u svojstvu nositelja nacionalne licencije koja ih ovlašćuje da nude tu uslugu moraju obavljati, u skladu s odredbama nacionalnog prava, usluge službene dostave akata sudova ili upravnih tijela – „pružatelji univerzalne usluge” u smislu tih odredbi, tako da te usluge moraju biti izuzete od PDV-a kao usluge koje obavljaju „javne poštanske službe” na temelju članka 132. stavka 1. točke (a) Direktive 2006/112.

Troškovi

72

Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (peto vijeće) odlučuje:

Članak 2. točku 13. i članak 3. Direktive 97/67/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 1997. o zajedničkim pravilima za razvoj unutarnjeg tržišta poštanskih usluga u Zajednici i poboljšanje kvalitete usluga, kako je izmijenjena Direktivom 2008/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 20. veljače 2008., treba tumačiti na način da su pružatelji usluge distribucije pismena poput onih u glavnom postupku – koji u svojstvu nositelja nacionalne licencije koja ih ovlašćuje da nude tu uslugu moraju obavljati, u skladu s odredbama nacionalnog prava, usluge službene

dostave akata sudova ili upravnih tijela – „pružatelji univerzalne usluge” u smislu tih odredbi, tako da te usluge moraju biti izuzete od PDV-a kao usluge koje obavljaju „javne poštanske službe” na temelju članka 132. stavka 1. točke (a) Direktive Vijeća 2006/112/EZ od 28. studenoga 2006. o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost.

Potpisi

(*1) Jezik postupka: njemački